

Dnr: Ku2021/02071

Stockholm 14 februari 2022
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Promemorian Återstartsutredningens betänkande Från kris till kraft – återstart för kulturen

Presentation

Länsteatrarna i Sverige är en nationell organisation som samlar de regionala scenkonstinstitutionerna i Sverige och verkar för samverkan regionalt, nationellt och internationellt. Våra 21 medlemmar är tillsammans den största aktören inom den regionala scenkonsten i Sverige. Våra medlemmar producerar och turnerar professionell scenkonst av hög kvalitet, med en mångfald av konstnärliga uttryck, perspektiv och målgrupper. Länsteatrarna kommer inte uttrycka synpunkter om alla detaljer i utredningen utan främst fokusera på de delar som berör den regionala kulturen och den regionala kultursektorn, i synnerhet gällande scenkonstområdet.

Sammanfattning

Länsteatrarna i Sverige välkomnar att det gjorts en återstartsutredning med anledning av coronapandemins konsekvenser på kulturlivet i Sverige. Vi ställer oss positiva till det fokus som läggs på konst och kultur i hela landet och att den nationella kulturpolitiken fått en genomlysning. I utredningen framgår det inte minst att: "Det pågår även diskussioner om hur kultursamverkansmodellen fungerar och kan utvecklas. Vi bedömer det som viktigt att den diskussionen fortsätter och kultursamverkansmodellen med jämna mellanrum ses över av en oberoende aktör". Detta är ett viktigt uppmärksammande.

Vi ser att många av utredningens förslag handlar om att skapa strukturella förändringar som vi tror kan vara behjälpliga i att skapa en kulturell infrastruktur som fungerar i hela landet. Det är därför viktigt att kulturpolitiken, tillsammans med andra politikområden, skapar goda förutsättningar för de regionala scenkonstinstitutionerna att verka. Bland annat krävs det att staten förser de regionala kulturinstitutionerna med mer ekonomiska medel och sätter rimliga kulturpolitiska mål. På så sätt kan vi ha starka institutioner runt om i landet som exempelvis kan leverera kvalitativ och professionell scenkonst till hela landet, vara stabila arbetsgivare för konstnärliga yrkesgrupper och ge barn- och unga dess första kulturella upplevelser.

Synpunkter

Länsteatrarna har ett antal synpunkter vi vill bidra med på avsnitt 7 *Förslag*.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.2.1. "Återstartstipendier":

Konstnärsnämndens anslag för stipendier och bidrag förstärks med totalt 65 miljoner kronor per år 2022–2023. Författarfondens anslag för stipendier och bidrag förstärks med totalt 9 miljoner kronor per år 2022–2023.

Länsteatrarna i Sverige ställer sig positiva till detta förslag om förstärkning av anslag för stipendier och bidrag. Vi ser ett behov av att stärka de frilansande konstnärers behov av möjlighet till ekonomiskt stöd för att kunna fortsätta verka i sitt konstnärskap efter denna tuffa period som

corona-pandemin innebar för många. I förlängningen handlar det om att stärka hela den kulturella infrastrukturen då bland annat länsteatrar har ett behov av att det finns en bredd och mångfald bland konstnärer.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.2.2.

- ”Nationellt återstarts- och utvecklingsstöd”
Avsätt totalt 225 miljoner kronor per år 2022–2023 för nationella bidrag för att återstarta och utveckla kulturlivet.

Länsteatrarna i Sverige ställer sig positiva till detta förslag med dess utpekade ändamål. Vi anser att det skulle vara bra att inräkningen av stöden anpassas efter det bästa ändamålet vid tillfällena efter pandemins utveckling. Vi tycker det är viktigt att offentliga institutioner kan vara en del i att skapa samarbeten för att vara en del av återstarten av kulturlivet. Dock ser vi detta enbart som en steg i det som krävs för att motverka den urholkning som sker bland våra regionala scenkonstinstitutioner. På längre sikt behövs ytterligare medel för utvecklingen av kulturlivet.

- ”Förstärkning för utveckling och återstart inom kultursamverkansmodellen”
Anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet förstärks med 100 miljoner kronor årligen 2022–2023.

Länsteatrarna i Sverige välkomnar detta förslag om förstärkning av regional kulturverksamhet inom ramen för kultursamverkansmodellen och de utpekade ändamål som beskrivs i förslaget. Detta för att visa på den viktiga betydelse som den regionala kulturen har för ett starkt kulturliv i hela landet. Dock måste vi påpeka att hela bidraget för regional kulturverksamhet behöver utökas. Genom ökade anslag inom ramen för kultursamverkansmodellen kan vi få starkare regionala institutioner som kan vara starka aktörer i den kulturella infrastrukturen även under framtida kriser.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.2.3. ”Kulturcheckar som stimulansstöd”
585 miljoner kronor avsätts 2022 för kulturcheckar till personer som är folkbokförda i Sverige och som har fyllt 18 år.

Länsteatrarna i Sverige anser att förslaget är intressant och innovativt men ser hellre att de föreslagna medlen istället avsätts till andra ändamål, exempelvis stimulansstöd för verksamheter i kultursektorn och enskilda konstnärer. Vi anser att dessa stödmedel har större effekt för utövare och producenter i kulturlivet snarare än i konsumentledet.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.2.4. ”Stärka allianserna”
Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen förstärks genom att det statliga bidraget som Kulturrådet fördelar inom området stärks med 30 miljoner kronor årligen under perioden 2022–2024.

Länsteatrarna i Sverige ställer sig positiva till detta förslag.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.3.1. ”Stärk stödet för den fria kulturen”

50 miljoner kronor tillförs från och med 2024 till Kulturrådets bidrag till fria aktörer inom scenkonst och musik (anslag 2:2), och 21 miljoner kronor tillförs från och med 2024 till Kulturrådets bidrag till fria aktörer inom bild- och formområdet (anslag 4:4).

Länsteatrarna i Sverige ställer sig positiva till detta förslag.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.3.3. "Stärk kultursamverkansmodellen"
Den statliga finansieringen av kultursamverkansmodellen förstärks permanent (anslag 1:6, ap. 1) med 100 miljoner kronor från och med 2024.

Länsteatrarna i Sverige ser positivt på detta förslag och anser att det är en tydlig och viktig markering i att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar för de regionala scenkonstinstitutionerna. Vi vet sedan tidigare, både som påpekas i denna utredning och från tidigare bland annat från Myndigheten för kulturanalys, att det under en lång period skett en urholkning av våra länsteatrar. Med det sagt anser vi fortfarande att det kommer krävas mer medel för att kunna stävja den nämnda urholkningen men vi vill poängtera att vi välkomnar förslaget och att vi ser att det är ett steg i rätt riktning.

Vi vill dock påpeka att det finns regionala scenkonst institutioner i Region Stockholm som idag står utanför kultursamverkansmodellen. Länsteatrarna i Sverige förutsätter därför att en förstärkning även kommer dessa till del.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.3.5. "Långsiktiga stöd"
Regeringen utreder hur större ekonomisk långsiktighet kan uppnås för statliga och regionala institutioner.

Länsteatrarna i Sverige är positiva till det som i förslaget formuleras om hur ekonomisk långsiktighet kan uppnås för regionala institutioner. Vi håller med utredningen om att möjligheterna till en mer långsiktig finansiering behöver undersökas och bör ingå i en utredning av kultursamverkansmodellen. Genom en långsiktig finansiering för de regionala scenkonstinstitutionerna så stärks också den kulturella infrastrukturen i hela landet.

Vi har följande syn på utredningens bedömning i kapitel 7.5 "Stärka trygghetssystemen"

Länsteatrarna i Sverige har inga särskilda synpunkter på de angivna förslagen inom kapitel 7.5 men vi vill ändå välkomna den översyn och utredning som nu tillsatts för att stärka trygghetssystemet för konstnärer och kulturarbetare.

Vi har följande syn på utredningens bedömning i kapitel 7.6 "Ta till vara digitaliseringens möjligheter"

Länsteatrarna i Sverige har inga särskilda synpunkter på de angivna förslagen inom kapitel 7.6 men vi vill ändå välkomna att en översyn av att möjliggöra mer digital kultur, både ur ett tillgänglighets- men även upphovsrättsligt perspektiv.

Vi har följande syn på utredningens bedömning i kapitel 7.7.4 "Utveckla statistik och analys"

Länsteatrarna i Sverige ställer sig positiva till detta förslag.

Vi har följande syn på utredningens bedömning i kapitel 7.8 "Stärka kulturskolan och kultur i skolan"

Länsteatrarna i Sverige välkomnar samtliga av de angivna förslagen inom kapitel 7.8 gällande en översyn av att stärka kulturskolorna och kultur i skolan. Vi vet att det är viktigt för barn- och unga att uppleva och skapa kultur och att detta skapar förutsättningar för vidare intresse som framtida kulturarbetare och konsumenter av konst och kultur. Sveriges länsteatrar har alla ett uppdrag att spela för barn och unga och har möjligheten att leverera professionell scenkonst till skolor. Det är därför viktigt att Skolverket samarbetar mer med Kulturrådet för att i framtiden låta scenkonsten tydligt ingå i framtida skolplaner. Därför vill särskilt välkomna förslaget 7.8.3 *Främja förutsättningarna för kultur i skolan*. Viktigt är även att de medel som skolorna kan söka via Kulturrådet som ska gå till att eleverna ska kunna uppleva professionell scenkonst inte kan brukas på annat sätt än avsett.

Vi har följande syn på utredningens bedömning i kapitel 7.9 "Bredda deltagande och minska snedrekryteringen i kulturlivet"

Länsteatrarna i Sverige har inga särskilda synpunkter på de angivna förslagen inom kapitel 7.9 men vi vill ändå välkomna att en översyn av breddat deltagande och minskande av snedrekrytering i kulturlivet.

Vi har följande syn på utredningens förslag i kapitel 7.10.2 "Utred hur kultursamverkansmodellen kan utvecklas"

Regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att undersöka om, och i så fall hur, kultursamverkansmodellen kan utvecklas.

Länsteatrarna i Sverige har väl och länge efterfrågat en översyn och utredning av kultursamverkansmodellen och hur den eventuellt kan utvecklas. I grunden anser vi att kultursamverkansmodellen är bra och har under tiden sedan den sjuösatts anpassats och blivit mer träffsäker för de regionala kulturverksamheterna. Vi upplever även att arbetet i att ta fram regionala kulturplaner har blivit bättre på grund av kultursamverkansmodellen och att det allmänna samtalet om kulturpolitik bland regionala samt kommunala politiker blivit allt vassare. Vi anser även att det är bra att det är regionerna själva som fördelar ut medlen till de institutioner och verksamheter som finns i respektive region då det är de som vet behoven bäst. Dock ser vi att det finns utrymmen för utveckling av modellen inte minst gällande långsiktig finansiering och förhållandet till de nationella kulturpolitiska målen. Därför välkomnar vi utredningens förslag om att tillsätta en utredning för detta och vi i Länsteatrarna i Sverige ställer gärna upp på att bidra med inspel från våra erfarenheter och behov.

Avslutning

Länsteatrarna i Sverige är glada för den utredning som gjorts gällande en återstart för kulturen efter den kris som uppstod i samband med corona-pandemin och som i skrivande stund fortfarande är aktuell. Vi kan se att grunden för en bred och professionell kultur i hela landet är att det ges goda förutsättningar för konstnärer, liksom, för de regionala kulturinstitutionerna. Den kulturella

infrastrukturen med landets regionala kulturinstitutioner är en viktig tillgång som inte får tappas bort i resonemangen i utredningen.

De regionala kulturinstitutionerna garanterar en tillgång till bred kompetens och fungerar som resurs för det regionala och lokala utvecklingsarbetet. De bidrar till kontinuitet och nytänkande inom sina respektive kulturuppdrag. Dessa institutioner är några av de viktigaste aktörerna som ska medverka till att uppfylla de kulturpolitiska målen satta på nationell och regional nivå och får främst sina uppdrag genom kultursamverkansmodellen. Institutionerna är viktiga kompetenscentrum som skapar mervärden utanför landets storstäder. De har ett viktigt uppdrag att tillvarata det regionala och lokala i sina verksamheter och bidrar till både breddad kunskap, bildning och ett offentligt samtal kring viktiga förankrade samhällsfrågor. De jobbar också nära civilsamhällets aktörer, folkbildningen, regionerna och kommunerna. De bidrar med professionell kompetens som är till nytta för både amatorkulturen och föreningslivet lokalt. Vi vill understryka vikten av den redan befintliga kulturella infrastruktur som byggts upp under årtionden. När vi ser till den infrastruktur exempelvis länsteatrarna utgör och kompletterar med det nationella komplement Riksteaterns turnerande professionella scenkonstverksamhet. På så vis krävs det alltså en väl genomtänkt kulturpolitik.

Länsteatrarna i Sverige anser att ett tydligt helhetsgrepp behöver tas när det kommer till kulturens strukturer i hela landet. Staten måste ta sitt ansvar för att värna om kulturen i Sverige. Ambitionen måste vara att det totala utbudet av kultur präglad av mångfald och konstnärlig kvalitet ska öka i landet som helhet. Ökat engagemang och ökade resurser behövs till kulturlivet, både inom och utanför kultursamverkansmodellen, i det offentliga på såväl statlig, som regional och kommunal nivå och i det fria kulturlivet. Både institutioner och fria konstnärer och kulturskapare måste få förutsättningar att bidra till en demokratisk och positiv samhällsutveckling. Grunden för kulturpolitiken är medborgarnas delaktighet i och allas rätt att omfattas av och ha tillgång till professionell kultur präglad av bredd, mångfald och kvalitet. Om hela Sverige ska omfattas av tillgängligheten till en sådan kultur är bara möjlig om det finns tydlig finansiering och ett verkligt statligt engagemang.

Länsteatrarna i Sverige

Robert Uitto

Ordförande

Länsteatrarna i Sverige

Michael Johansson

Verksamhetsledare

Länsteatrarna i Sverige